

Urša: Bodi temu tako ali tako, to pa se ve, da greš vsak dan k predstojniku — in tudi danes si bil pri njem. Ako bi mu bil povedal o vsem, kako je poprej bilo, ostalo bi gotovo vse pri starem.

Martin: Motiš se, Urša, če tako misliš. Predstojnik ni tisti človek, ki bi ostal pri starem, kadar vidi, da bode novo boljše.

Urša: To se tudi vidi.

Martin: Vsled tega je zaslužek namenil revežem in potrebnim ljudem.

Urša: Da, da, on hoče samo potepinom in beračem pomagati.

Martin: Vsi reveži niso potepuhi, Urša, tako se ne sme govoriti. Nikdo ne ve, kaj ga še čaka, dokler ne dobi z lopato po trebuhu.

Urša: Tako je. Sleharni mora skrbeti za skorjico kruha, zato tudi nas boli, ker so pozabili na nas.

Martin: Ej, ej, Urša, to je drugi račun. Ti imaš lepo imetje, ješ lahko pri svojem očetu, a on ima najlepši zaslužek v vasi, tebi ni treba skrbeti za vsakdanji kruhek, kakor mora večina revežev po vasi.

Urša: Govôri zdaj, kakor hočeš. Vsakega pa boli, kadar misli, da je nekaj njegovega, kar mu pa kak psiček vzame izpred nosa.

Martin: Štedi pse, Urša, kadar govoriš o ljudeh, ker drugače na katerega naletiš, ki te bode ugriznil. Če že misliš, da gre zaslužek tebi, pojdi tja, kjer se oddaja, za to si mlada, močna in trdna, imaš dobre noge, a še boljši jezik — in izvestno ti bode pomagano.

Urša: Hvala, gospod zidar, za lep svèt!

Martin: Boljšega ti ne morem dati.

Urša: Pride morda čas, da ti to dobro plačam. Z Bogom, Martin!

Martin: Bog te obvaruj, Urša! Ne morem ti pomagati. Urša odide iz hiše, Martin pa k svojim pomočnikom. (Dalje prih.)

K šolski higijeni.

(Dr. Iv. Borštnik.)

IV.

(Dalje.)

Go je čudna stvar. Človeštvo drvi po poti vednega napredka in pri tem ne zapazi, da postaja pot vedno ožja, in tu pade jeden, tamo drugi v obpotni jarek; tisti pa, ki se morejo obdržati na sredi, drvé naprej, vedno dalje! Naobrazba zahteva dosti od mladih močij in mora zahtevati, ker nehati z napenjanjem zahtev, pomenilo bi toliko kot nazadovati; pri tem obstoja pa inkongruenca med notranjimi občutki, najsi bodo ti podedovani ali pa vzgojeni in zunanji vplivi,

in vse naše duševno delovanje je produkt obeh teh činiteljev. Tako se more zgoditi, da otrok preveč ceni stvar, katera je sama na sebi sicer važna ali toliko važna kot so druge, bolj važne pa za razum odraslega človeka ni, ker odrasli človek ima sposobnost in sredstva za primerjatev in cenitev, kar otroku manjka. Omenim naj samomore radi slabih spričeval (1), iz strahu pred kaznijo in v jednom slučaju Durand-Fardel-a se je končal 9letni deček, ker mu je ptič poginil. Sem spada tudi samomor iz nesrečne ljubezni, vendar je pri tem vmes dostikrat osebno dopadajenje nad „junaki“, ki so kaj takega storili, tedaj neka renomaža, vse znak mladosti, nezrelosti, nesposobnosti za primerjanje. V popolnoma drugo vrsto spada samomor v poznih, zrelih letih: tu so vzrok neozdravljive bolezni, pomanjkanje minimalnih življenskih pogojev vsled socijalnega položaja in se nikakor ne sme šteti v isto smer kot samomor pri nedoraslih. Sicer se pa tudi pri samomoru otrok pretirava, četudi je res, da njih število vedno raste. Nič čudnega! Mi živimo v dobi splošne neurastenije! Naše živčevje je predrmano in pretreseno od modernega vrvenja, od boja za kruh, za obstanek, naše uho ne najde več dopadajenja nad milo domačo pesmijo in cel Wagnerjev doneči aparat nam komaj vzbudi zanimanje. Naš pogled ne čuti več veselja nad preprosto domačo naravo, mikajo nas le še švičarske planine in z druge strani morska, brezmejna planota. Najobupnejši skoki fantazije v slikarstvu, pesništvu i. t. d. so nam nekaj vsakdanjega, potrebnega. In vsi ti ekstremi so le relativni! Kaj bo šele čez čas? Splošno se lahko reče, da se število samomorov množi z leti; evo nekaj števil iz Marselli-jeve statistike: od 100.000 oseb iste starosti na Pruskem se je končalo s samomorom:

V s t a r o s t i :	moški	ženske
pod 15 leti	3	0·2
15—20 let	13	5
20—25 „	29	9
25—30 „	23	6
30—40 „	33	6
40—50 „	46	10
50—60 „	58	12
60—70 „	72	13
70—80 „	72	13
80 in čez „	66	14

(Dalje prih.)